

معنای لغوی وقف

واژه «وقف» در لغت از ریشه ی «وَقَفَ» گرفته شده و به معنای «ایستادن، بازداشتن و ساکن کردن» است. در فرهنگ لغت عربی، «وقف» به معنای حبس کردن چیزی و جلوگیری از انتقال مالکیت آن به دیگران آمده است. در فارسی نیز وقف را «بازداشتن مال برای استفاده خاص» معنی کرده اند. به عبارتی، در زبان رایج، وقتی می گویند فردی چیزی را وقف نموده است، یعنی آن را از جریان عادی مالکیت خارج کرده و آن را برای یک هدف یا استفاده مشخص (معمولاً عام المنفعه) اختصاص داده است. با وقف شدن ملک، آزادی نقل و انتقال (خرید، فروش، هبه و...) از آن گرفته می شود اما منافع حاصل از آن بر موقوف علیهم مباح و آزاد است تا از آن بهره ببرند. این ملک یا مال وقف شده موقوفه نام دارد و موقوف علیهم کسانی هستند که مال برای آنان وقف شده باشد.

حرکتی ماندگار که از دل نیت های خیر،
جامعه ای پویا می سازد.

وقف؛ سرمایه ای برای همیشه

وقف، تنها اختصاص دادن مالی به هدفی خیر نیست و در واقع قرار دادن چیزی در مسیری است که سال ها جاری بماند و زندگی هار تغییر دهد. معنای لغوی آن «ثابت نگه داشتن» است، اما در واقع وقف پلی است بین فرد و اجتماع که با احکام فقهی و قوانین مشخص، ضمانت می کند این حرکت خیر پابرجا بماند. وقف نه فقط کمک مالی، بلکه نهادی است که پیوند اجتماعی و مسئولیت پذیری را تقویت می کند و در ساختن جامعه ای پویا و عادلانه نقش دارد. این حرکت ماندگار، چرخه ای از خدمت و خیر را ایجاد می کند که کیفیت زندگی را ارتقا می دهد و باعث می شود سرمایه های معنوی و مادی به جای انجماد، به جریانی مثبت در جهت رشد جامعه تبدیل شوند.

معنای فقهی وقف

در فقه اسلامی، وقف به معنای حبس عین مال و تسبیل منفعت آن است؛ یعنی اصل مال (عین) حفظ می شود و فقط از منافع آن استفاده می شود. به بیان دیگر، صاحب مال، عین مال را به صورت دائمی از دارایی شخصی خود خارج می کند و آن را در راه خدا یا برای استفاده عمومی اختصاص می دهد، اما منافع آن در اختیار افراد یا گروهی خاص قرار می گیرد. فقهای اسلام معمولاً وقف را نوعی صدقه ی جاریه می دانند. این امر نیز بر اساس روایت پیامبر اکرم (ص) است که می فرمایند: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُوهُ» یعنی وقتی انسان از دنیا می رود، عمل او قطع می شود مگر در سه چیز: صدقه جاریه، علمی که مردم از آن بهره ببرند و فرزند صالحی که برایش دعا کند. وقف از جمله «عقود لازم» می باشد یعنی بعد از انعقاد آن، واقف نمی تواند از آن برگردد و اختیار هر گونه تصرفی در عین موقوفه را از دست می دهد. لازم به ذکر است در ماده ۶۱ قانون مدنی نیز به این موضوع اشاره و چنین بیان شده است: «وقف بعد از وقوع آن به نحو صحت و حصول قبض لازم است و واقف نمی تواند از آن رجوع کند یا در آن تغییری بدهد یا از موقوف علیهم کسی را خارج کند یا کسی را داخل در موقوف علیهم کند یا با آن ها شریک کند یا اگر در ضمن عقد متولی تعیین نکرده بعد از آن متولی قرار دهد یا خود به عنوان تولیت دخالت کند».